

FUNDACJA JUDAICA
Centrum Kultury Żydowskiej

Chór Synagogalny z Lipska

(Leipziger Synagogalchor)

*Koncert
muzyki synagogalnej,
pieśni w jidysz i po hebrajsku*

Dez.
16 grudnia 2001

Centrum Kultury Żydowskiej
Kraków

Muzyka synagogalna

Ma towu

baryton, chór, organy, aranżacja: Samuel Lampel

Pieśń hołdu na motywach psalmu śpiewanego przy wejściu do synagogi: Jak piękne są twoje domostwa Jakubie, Izraelu!

Ham'chabe es ha-mer

tenor, chór, organy, aranżacja: Samuel Alman

Talmud mówi o rytuałach wieczoru szabasowego, szczególnie o zapalaniu świec szabasowych: Kto gasi płomień ze strachu przed poganami, rabusiami, złymi duchami lub aby umożliwić choremu sen, temu zostanie odpuszczone. Jeżeli jednak czyni to dla oszczędności lampy, oliwy lub knota, ten jest winien złamania praw szabasu.

Lecha dodi

alt, chór a capella, aranżacja: Charles Davidson

Pieśń, która w piątek wieczorem, świętecznie i w sposób pełen zadumy, wita szabas jako pannę młodą. Muzyka, bliska tańcowi, z pantomimy „Szabas chasydzki”.

Kidusz

tenor, chór, organy, aranżacja: Kurt Weill

Bądź pochwalony wieczny Panie, Panie Boże, Królu Świata, który stworzyłeś owoc wina, Ty, który nas uświęciłeś i poprzez swoje przykazania wybrałeś nas i który dałeś nam swój szabas w imię dobroci jako wspomnienie Twego Dzieła Stworzenia, gdyż jest to pierwszy dzień Święta, wspomnienie wyjścia z Egiptu, ponieważ Ty nas wybrałeś, nas uświęciłeś pośród wszystkich narodów. Bądź pochwalony, wieczny Panie, który uświęciłeś szabas.

We-szomru

tenor, chór, organy, aranżacja: Samuel Alman

Cytat z Biblii o uszanowaniu szabasu, dnia odpoczynku po tygodniu pracy. Bóg dał Dzieciom Izraela szabas - po wsze czasy, jako wieczny związek, gdyż sześć dni stwarzał niebo i ziemię, ale siódmego dnia odpoczywał i świętował.

Haszkiwenu

tenor, baryton, chór, organy, aranżacja: Samuel Alman

Modlitwa wieczorna o spokojną noc i oddalenie wszystkiego, co złe.

Toras adonaj

alt, chór, organy, aranżacja: Louis Lewandowski

Psalm XIX, 7/8. Nauka Pana jest doskonała, pokrzepia duszę, Świadectwo Pana jest wierne, uczy prostaczka mądrości. Rozkazy Pana są słuszne, rozweselają serce. Przykazanie Pana jest jasne, oświeca oczy.

Nariz cho

tenor, baryton, chór, organy, aranżacja: Abraham Dunajewski

Ogłoszenie Świętości Wiecznego: Święty, Święty, Święty jest Pan. Jego wielkość jest wszędzie tam, dokąd sięga ziemia. Modlitwa zawiera również żydowskie wyznanie wiary: Szema Izrael - Słuchaj Izraelu, Wieczny jest nasz Pan, Wieczny jest Jedyny.

* * *

Pieśni w jidysz i po hebrajsku

Noc

chór, fortepian, aranżacja: Josef Dorfmann

Nikogo nie ma ze mną w tę noc. Noc jest ze mną sama, na drogach jest ponuro i cicho, tylko cisza po nich wędruje. Idę dalej swoją drogą, noc jest pochmurna i głucha. Dokąd? - zapytaj rytmu twego kroku. On nie da ci jednak odpowiedzi.

Getto Warsze

chór, fortepian, aranżacja: Josef Dorfmann

Noc nie przemija i dzień nie nastaje, ziemia staje się krwawą kulą. Żyd wstaje jak sztandar na wietrze, sztandar w dolinie śmierci, w getcie warszawskim! Nie zapomnijmy nigdy naszego bólu, naszej odwagi, niechaj żar naszej duszy zapłonie! W serce wpiszcie sobie krwią trzy słowa: zemsta, zemsta, zemsta - w getcie warszawskim!

Jeruszalaim

chór a capella, aranżacja: ar. Friedbert Groß

Jerozolimo, miasto ze złota, które płoniesz świetliście w promieniach słońca, Jerozolimo - na Twoją cześć śpiewam moją pieśń.

Hungerik dajn Kecele

alt, chór, fortepian, aranżacja: Friedbert Groß

Matka, dla której nie ma nic straszniejszego, niż nie móc nakarmić dziecka, śpiewa swemu głodnemu dziecku do snu. „Nie płacz i nie szlochaj, bądź cicho jak kotek, lalka i smutna matka. Sen złagodzi twój ból”.

Icicl

baryton, chór, fortepian, aranżacja: Werner Sander

Icicl jest przedstawiony w sposób ironiczny. Jest już po ślubie, ale jego kieszenie są wciąż puste, nie ma ani stołu, ani ławy, a tylko złamane łóżko na trzech nogach. Ma też niedożywioną żonę, którą może całować i „Mame” której może zaufać i która martwi się, jak dalej potoczy się ich życie.

Her nor, du szejn Mejdele

chór, fortepian, aranżacja: Friedbert Groß

Ktoś ostrzega młodą dziewczynę, aby nie wychodziła za mąż za swojego biednego chłopaka. Ale ona woli prać bieliznę obcych, żywić się chlebem i wodą i spać na snopku siana, i być ze swoim ukochanym.

Jomi

alt, chór, fortepian, aranżacja: Werner Sander

Wesoła pieśń, w której córka odmawia przyjęcia prezentów: butów, kapelusza i kolczyków. Natomiast nie odmawia, kiedy przedstawia się jej narzeczonego.

Oj Mame, szlug mich nit

chór, fortepian, aranżacja: Friedbert Groß

Młoda dziewczyna wyznaje bojaźliwie swojej matce, że szewc Jankel odwiedził ją na chwilę. Spojrzał jej głęboko w oczy, trzymał ją za rękę, pocałował i... w końcu przekonał. Teraz błaga matkę, by ta jej nie biła – gdyż już i tak jest za późno.

Az der Rebbe Ejlimelech

baryton, chór, fortepian, aranżacja: Friedbert Groß

Rabin Ejlimelech po odprawionym nabożeństwie jest bardzo radosny. Przywołuje dwóch skrzypków, dwóch cymbalistów i dwóch doboszy, aby dla niego zagrali. W końcu jednak i on ma dość i wykrzykuje: „Moja głowa, ach, moja głowa!”

Hora ba nechar

chór, fortepian, aranżacja: Friedbert Groß

Nie smućcie się, przyjaciele! Rabin rozkazuje: radujcie się! Całe nasze życie jest zmartwieniem. Zapomnijcie o troskach! Pijcie wino i piwo! Starzy i młodzi niechaj tańczą horę w obcych krainach!

*Chór Synagogalny
z Lipska*

dyrygent

Helmut Klotz

solіści

Cornelia Entling

alt

Helmut Klotz

tenor

Rolf Haunstein

baryton

Clemens Posselt

organy/fortepian

Leipziger Synagogalchor

Założony w Lipsku w 1962 roku przez kantora Wenera Sandera, Chór Synagogalny, którego dyrektorem artystycznym od roku 1972 jest Helmut Klotz, ma w swoim repertuarze głównie muzykę synagogalną XIX i XX wieku oraz pieśni ludowe w języku hebrajskim i jidysz. Pieśni ludowe prezentowane są w różnoraki sposób – a capella, z towarzyszeniem organów lub fortepianu oraz na przemian przez chór i kantora, zgodnie z żydowską tradycją. Z Chórem Synagogalnym występują najwięksi soliści i znane orkiestry, a także współpracują z nim wybitni współcześni kompozytorzy, m.in. Joseph Dorfmann, Bonia Shur i Siegfried Thiele. Ten ostatni skomponował dla Chóru „Psalmy”, których prapremiera odbyła się w lipskim Gewandhaus. Szeroka działalność koncertowa Chóru zarówno w Niemczech, jak i za granicą, spowodowała, iż w ciągu ostatnich dwudziestu lat, stał się jednym z najbardziej liczących się i uznanych zespołów muzycznych na świecie. Zadziwia wysoką jakością artystyczną i jako jedyny tego typu chór składa się wyłącznie z chórzystów nie-żydowskiego pochodzenia, reprezentujących różne zawody.

Chór Synagogalny koncertuje przede wszystkim w lipskim Gewandhaus, berlińskim Schauspielhaus, w Filharmonii Berlińskiej, Starej Operze we Frankfurcie nad Menem. Występował również w synagogach w Warszawie, Krakowie, Pradze, Paryżu i we Wrocławiu. W roku 1993 wystąpił w Izraelu (Jerozolima, Haifa, Tel-Aviv i Ejlat), w 1994 - w USA (Nowy Jork, Waszyngton i Boston), w 1996 - w Hiszpanii i Portugalii (Barcelona, Pampeluna, Coimbra, Porto i Lizbona) i w 1998 w Afryce Południowej (Kapsztad i Johannesburg) oraz w Belgii (Bruksela) i ponownie w Krakowie. Chór występował również podczas licznych festiwali kultury i muzyki żydowskiej: w Odessie i w Leverkusen (1993) oraz w Monachium (1995). Ważnym wydarzeniem był też współudział w międzynarodowej produkcji - wznowieniu opery Kurta Weilla „Droga obietnicy” w latach 1999/2000 w Chemnitz i Nowym Jorku. Dyskografia Chóru Synagogalnego składa się z czterech płyt analogowych, nagranych przez wytwórnię ETENA, podwójnego albumu kompaktowego, nagranego przez rozgłośnię MDR oraz płyty kompaktowej pt. „Pieśni Żydowskie” (BERLIN CLASSICS).

Sächsisches Staatsministerium für Wissenschaft und Kunst

a także

Kulturamt der Stadt Leipzig

wspierają na co dzień działalność Chóru Synagogalnego

Helmut Klotz

Helmut Klotz, wiolonczelista wywodzący się ze sławnej Sächsische Staatskapelle, karierę wokalisty rozpoczął w roku 1961 w Operze Lipskiej, której pozostał wierny przez czterdzieści lat swojej pracy artystycznej. Jego bogaty repertuar obejmuje ponad 100 ról w 2700 przedstawieniach muzycznych. Jako tenor wcielał się zarówno w role bohaterów lirycznych, jak i tych „z charakterem”: Belmonte i Pedrillo („Uprowadzenie z Seraju”), Don Basilio („Wesele Figara”), Almaviva („Cyrulik sewilski”), Fenton („Wesołe kumoszki”), Raoul („Hugenoci”), David („Śpiewacy norymberscy”), Wenzel („Sprzedana narzeczona”), Sternik („Latający Holender”), Starzec („Peer Gynt”), Truffaldino („Miłość do trzech pomarańczy”) i Kapitan („Wozzeck”). Helmut Klotz występował gościnnie w wielu operach w Europie i na całym świecie, a na szczególną uwagę zasługują jego występy jako Ewangelisty w „Pasjach” Bucha z drezdeńskim Kreuzchor i lipskim Thomanerchor. Od roku 1972 Helmut Klotz pełni funkcję dyrektora artystycznego Lipskiego Chóru Synagogalnego, gdzie również jest solistą. W roku 1985 otrzymał nominację wokalisty kameralnego (Kammersänger), w roku 2000 został członkiem honorowym Opery Lipskiej. Helmut Klotz jest laureatem licznych nagród i odznaczeń: m.in. Kunstpreis der DDR /1981/, Stern der Völkerfreundschaft /1988/, Verdienstorden des Freistaates Sachsen /1998/, Ehrenmedaille der Stadt Leipzig /1998/.

Koncert
Lipskiego Chóru Synagogalnego
w Krakowie
zorganizowany został dzięki
życzliwej pomocy następujących
instytucji:

Deutscher Musikrat e.V.

Kulturstiftung
des Freistaates Sachsen

Sparkasse Leipzig

Siemens AG

Dresdner Bank AG Leipzig

Deutsche Bank AG Leipzig

Stadtwerke Leipzig

oraz

Deutsche Bank 24 w Krakowie

Hotel Francuski

Małopolska Poligrafia

Restauracja

Dom Norymberski

